

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Autoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 583. An & quorum ex his bonis dominium habeant, vel non habeant Clerici.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

ex tali juramento nasci obligationem; eò quod, si simplex promissio non revocandi donationem ob ingratitudinem nulla est, quia præbet donatario occasionem peccandi, quam juramentum non impedit seu purgat, sed potius firmiorem reddat, etiam juramentum, non secus ac juramentum præstitum à negotiorum gestoribus, quòd non teneatur de dolo, furto &c. est nullum; quia promittitur aliquid,

quod anam præbet committendi delictum. Unde esto, in præfati post commissum delictum ingratitudinis licitum sit non revocare donationem; ea tamen non revocatio ante delictum promissa licita non est; cum non habeat causam, quæ occasionem, quam præbet delinquendi; vincat & honestam reddat. ita valde probabiliter Castrop. l. c. §. 2. n. 5.

TITULUS XXV.

De Peculio Clericorum.

Quæst. 582. Quid veniat nomine peculii Clericorum & quotuplex illud sit.

R Esp. Ad primum; nomine peculii in genere sic dicti quasi pusilla pecunia, vel pusillum patrimonium. *L. depositi. §. 3. ff. de pecul.* respectu Clericorum veniunt bona, quæ isti separata à bonis ad Ecclesiam immediate & directe spectantibus ejusdem Ecclesiæ permisso de facto possident ad exemplum eorum bonorum, quæ servis & filiis familias separatim à bonis domini vel patris habere permittuntur.

2. Resp. Ad secundum: est hoc Clericorum seu Beneficiatorum sæcularium triplex, & secundum aliquos quadruplex, ut communiter tradunt AA. Navar. *de re dit. Eccl. q. 1. monito 19. Valsq. tr. eod. c. 1. §. 2. du. 1. n. 16. Less. L. 2. de just. c. 4. n. 35. Laym. L. 4. tr. 2. c. 3. n. 1. Pirh. h. t. n. 2.* Primum patrimoniale quò continentur bona, quæ iis aliunde, quam intuitu beneficii, officii vel ministerii Ecclesiastici, nimirum ex hæreditate, legato, donato, vel aliis contractibus, arte vel industria, labore aliquo profano, sive ante, sive post clericatum non secus ac laicis obveniunt. Secundum quasi castrense, seu quasi patrimoniale; quod complectitur, quod Clerici, non ratione beneficii, sed ex industria vel labore aliquo spiritali & functionibus Ecclesiasticis tanquam præmia & stipendium, v. g. celebrando Missas, Sacramenta administrando, Vicarium temporalem, vel etiam Vicarium Generalem Episcopi Officiale agendo aliamve jurisdictionem exercendo, interessendo exequiis, echoro seu officiis divinis, tanquam præsentias & distributiones (quæ aliter etiam vocantur industrialia) acquirunt. Pirh. l. c. Reiffenst. h. t. n. 4. Wiestn. n. 2. qui etiam huc revocat, quæ ex congrua sibi debita ex beneficialibus proventibus frugaliter vivendo comparferunt, quæ etiam ab aliquibus speciale genus bonorum seu peculii, dicta bona parsimonialia, constituunt. Reiffenst. h. t. n. 3. juncto. n. 11. An verò his bonis annumerentur præsentias & distributiones, quas lucrantur interessendo choro & divinis officiis non ita conveniunt AA. negant Navar. *de re dit. q. 1. monito. 30. n. 2. Sanch. l. 1. mor. c. 2. du. 46. n. 4. Sarmient. de re dit. p. 3. c. §. num. 6.* & alii, quos citat & sequitur Reiffenst. h. t. n. 9. Affirmant probabiliter Covar. *inc. 7. de testam. n. 14. Tusch. lu. D. concl. 512. n. 1. Pirh. h. t. n. 2. Engels. h. t. n. 4.* ex ea ratione, quòd dentur tanquam stipendium laboris. ita an ad hoc peculium spectent bona, quæ Parochi & Curati ex talibus functionibus, quæ intuitu beneficii & officii parochialis acquirunt, non acquirunt, si tale beneficium curatum non haberent, qualia sunt obvenientia ex benedictione nuptiarum, sepulturis, administratione Sacramentorum & communiter fructus

stolæ vocantur, est controversia inter AA. Host. *in sum. h. t. n. 3.* negat hanc generalem regulam statuens, quòd omnia, quæ Clericus acquirat respectu Ecclesiæ & beneficii, non acquiratur, si beneficium non haberet, nullatenus bonis patrimonialibus vel industrialibus, sed merè Ecclesiasticis sine annumeranda; fructus verò illi stolæ acquirantur intuitu beneficii parochialis; cum res propriè dicatur acquiri intuitu & respectu alicujus rei, quæ si non respiceretur, vel non adesset, non acquireretur. Arg. *L. castrense. ff. de castrens. pecul. & §. 1. Inst. per quas pers. cuique acquirat.* ubi in simili peculium profectitium dicitur, quòd intuitu patris datur filio, non dandum, si pater non respiceretur. Nihilominus contrarium hodie communis & probabiliter affirmant. Nav. l. c. n. 19. Laym. l. c. Moiiu. d. 142. n. 2. Reiffenst. h. t. n. 7. Engels &c. eò quòd hi fructus seu redditus stolæ Clericis beneficiatis, etiam curatis, non intuitu beneficii, sed præcisè intuitu industriae seu laboris spiritalis dentur, tanquam stipendium & merces, ad quam Clerici istiusmodi non minus jus habent ob labores spiritalis, quam laici ob labores profanos. Sed neque ex eo dici possint hi fructus acquiri intuitu beneficii, quòd non acquirerentur, si beneficium non haberent; cum ad hoc beneficium videatur se habere per accidens; dum dantes ista stipendia, sine ullo respectu ad beneficium solo intuitu & consideratione laboris spiritalis sibi impensi parochi largiantur, largiunt, etiam si id beneficium non haberet teste experientia, ita ferè Reiff. l. c. Tertium est peculium profectitium, sic dictum ob similitudinem quam habet cum peculio profectitio profano, complectens bona merè Ecclesiastica (quæ etiam aliqui beneficialia vocant) utpote originaliter spectantia ad Ecclesiam, quæ dein assignata à Prælati Ecclesiasticis certis Clericis tanquam beneficium propter officium spiritali ab iis exhibitum. cuiusmodi sunt redditus & proventus annui, qui ex fundis, prædiis, bonis, decimis Ecclesiæ percipiuntur v. g. ratione Episcopatus, Canoniciatus, parochiæ alteriusve beneficii titulo. Pirh. l. c.

Quæst. 583. An & quorum ex hisce bonis dominium habeant vel non habeant Clerici.

R Esp. Primò: Patrimonialium bonorum suorum Clericos sæculares hodie esse veros & absolute dominos, ac proinde de iis liberè disponere, non secus ac laicos posse ad quascunque causas, tam inter vivos, quam per ultimam voluntatem, habet communis & certa, pro ut constat ex *can. Episcopi. 12. q. 1. c. 1. & 9. de testam.* neque enim per Clericatus, aut Ordinum susceptionem se privant rerum suarum dominio, aut ejus à Jure in eas

paces redduntur; neque se obligant ad hæc sua bona eroganda in pauperes vel causas pias.

2. Resp. Secundò: Bonorum quoque suorum quasi patrimonialium, & in specie etiam præsentiarum & distributionum, non secus ac patrimonialium absolutum dominium habent hi Clerici; eò quòd hæc iis dentur tanquam stipendium & merces laboris sine omni onere & pacto expresso vel tacito distribuendi ea in pauperes vel expendendi in pias causas. ita cum communi docent D. Thom. 2. 2. q. 85. a. 7. Abb. in c. cum esset. de testam. n. 26. Covar. in c. cum in officiis. eod. n. 7. Nav. de re dit. Eccl. 4. 7. monito 19. (qui tamen monito 30. n. 2. id negat de præsentis & distributionibus; eò quòd hæc subrogentur fructibus grossis, & ex præbendarum proventibus sint detrahendæ, & quandoque in iis solis consistant præbendæ) Laym. l. 4. tr. 2. c. 3. n. 1. Pirh. h. 1. n. 3. Zöës. h. 1. n. 2. Engels. n. 2. Wiestn. n. 19. Reiffenst. n. 14. & de distributionibus specialiter desumitur ex c. unic. de Cler. non resident. in 6. dum ibi dicitur: qui verò alter, quam si divinis officiis adfuerit, de distributionibus ipsis quicquam receperit, rerum sic acceptarum dominium non acquirat &c. quippe ex quibus verbis clarè insinuat à contrario, acquiri dominium, si interfuerit divinis officiis, ut Franc. ibid. n. 8. & Barbos. n. 2.2. His non obstantibus, etiam gratis dando, quòd subrogentur fructibus grossis; dum tamen ab his potius decerpantur & secernantur, quam iis subrogentur, ut Moneta de distrib. p. 3. q. 1. n. 23. quia, ut constabit ex dicendis, fructus ipsi beneficiorum subsint eorum dominio.

3. Resp. Tertio: Bonorum quoque merè Ecclesiasticorum, nimirum fructuum ac proventuum, quos ex bonis & prædiis vel decimis ad Ecclesiam, cui deserviunt spectantibus, ratione beneficiorum suorum percipiunt, quò ad honestam sustentationem illis necessarium perfectum dominium & dispositionem habent; ita ut, si ex illis ad honestam sustentationem necessarii propria parsimonia sibi aliquid detraxerint, de eo liberè etiam ad causas profanas disponere possint. ita cum communissima. D. Tho. Covar. ll. cit. Nav. l. c. monito. 43. Laym. l. c. n. 2. Molin. d. 145. Less. l. 2. c. 4. n. 39. Pirh. h. 1. n. 4. Reiffenst. n. 16. contra Abb. l. c. n. 27. ex ea ratione, quòd huiusmodi redditus beneficiales, quatenus ad honestam ac decentem sustentationem, considerata dignitate & statu Clerici; laboribus quoque & meritis illius erga Ecclesiam, iis indiget, sunt ipsi ut stipendium debiti juxta c. cum secundum de præb. Extenditur hoc ipsum ad Prælatos & beneficiarios regulares, ut & ipsi, quod ex redditibus beneficiabilibus ad decentem sustentationem ipsis assignatis patiens vivendo acquisiverunt, id ad quoscunque usus, etiam inter vivos liberaliter donando applicare & absumere ex benigna Ecclesiæ concessione possint; eò quòd, licet propter eorum paupertatis non sint capaces domini reddituum beneficialium, libera tamen & plena eorum administratio, quatenus decentem sustentationem non excedunt, ipsis comperat, unde, cum residuum ex iis in proprios usus justè potuissent absumere, etiam aliis donare possunt. Ita Pirh. cit. n. 4. citatis Nav. cit. q. 1. monit. 8. & 33. Sanch. l. 6. mor. c. 6. num. 14. Laym. cit. c. 3. n. ult. Porro ad honestam & decentem vitam sustentationem spectant imprimis, quæ requiruntur ad ipsum beneficium ejusque familiam, quam convenientem suo statui habet, honeste aliendam. dein ad hospitalitatem exercendam erga consanguineos, amicos, peregrinos: ad præstandas donationes remuneratorias

beneficiorum, interdum etiam liberales non prodigas, ad honestas & statui convenientes animi & corporis relaxationes, quorum omnium quantitas æstimanda, tum ex personæ & officii dignitate (ita ut plus Decano quam simplici Canonico, plus Episcopo, Cardinali, Principi Imperii ex illustri vel regio stemmate orto permissum sit) tum ex reddituum amplitudine & copia. Laym. l. c. c. 3. n. 2. cum Nav. l. c. monito. 28. 29. & 36. Molin. d. 145.

4. Resp. Quarto: Bonorum merè Ecclesiasticorum seu reddituum beneficialium etiam superfluum, seu qui ad decentem sustentationem necessariam non sunt, & supra labores & servitia, quæ beneficiarii exhibent Ecclesiæ, non tantum administratio & dispensatio, sed & dominium, etsi restrictum & limitatum obligatione (quæ unde & qualis, an Justitiæ, an alterius virtutis, dicitur paulo post) expendendi superflua in pauperes piasque causas probabilis docere videntur D. Tho. 2. 2. q. 185. a. 7. Covar. l. c. n. 3. Molin. tr. 2. d. 143. n. 2. Garc. de benef. p. 2. c. 1. n. 5. Laym. l. c. n. 3. quos citat & sequitur Pirh. h. 1. n. 5. & insuper Barbos. Jur. Eccles. l. 3. c. 17. Fagn. int. ult. h. 1. Sanch. in præcep. decal. l. 2. c. 20. n. 24. Vasq. de re dit. c. 1. §. 2. du. 1. Gonz. in c. sim. h. 1. n. 6. Haunold. Tom. 1. de J. & J. tr. 4. h. n. 68. Wiestn. h. 1. n. 29. & plures alii apud Reiffenst. n. 23. potissimum recentiores contra Abb. in c. cum secundum. de præb. n. 4. Nav. de re dit. Eccl. q. 1. mon. 21. Archid. in c. statutum §. assessorem. de rescrip. in 6. Sylv. Host. Jason. & alios potissimum Theologos & Canonistas antiquos, quos magno numero citat & sequitur Reiff. h. 1. n. 30. tenentes Clericos proflus nullum dictorum bonorum dominium, sed meram administrationem & dispensationem habere, pro quo quam plurimos ex Jure & SS. Patribus textus adducunt, ut videre est apud Reiffenst. à n. 31. quæ tamen omnia magis speciosa quam efficacia affirmat. Wiestn. n. 33. Rationem pro priore sententia potissimum ex eo deducunt fautores illius; quòd Clerici fiant veri domini bonorum & reddituum merè Ecclesiasticorum necessarium ad decentem sustentationem; etiam juxta aduersarios, ut probatur resp. præced. & constat potissimum ex Constitutione Julii III. quæ incipit: cum sicut: edita 6. Junii 1550. & verborenis citatur apud Wiestn. h. 1. n. 30. & consequenter etiam superfluum; quia beneficiarii ratione beneficiorum omnes eorum fructus percipiunt promiscue & commixtim; adeoque dici non possit, quòd aliquorum acquirant dominium & aliorum non; cum etiam pecuniarum & frumentorum mixtorum propriis saltem, ita ut discerni nequeant, dominium acquiratur. His non obstante, quòd pars fructuum, nimirum quæ superflua est, expendenda sit in usus pios. quemadmodum centum aurei, si dentur alicui ad peregrinationem aliquam instituendam cum hac obligatione & pacto, ut quod superest largiatur pauperibus, is quidem acquirit dominium centum aureorum cum dicta tamen obligatione, etsi ea sit Justitiæ, ut Pirh. n. 8. cum aliis. ita ferè idem n. 5. cum Laym. l. c. Wiestn. n. 32. Quæ contra hanc sententiam opponi solent, satis bene diluuntur ab his AA. hac ratione: imprimis in genere dicendo, pleraque eorum dici de bonis seu fructibus beneficialibus in genere seu totis & indiscriminatim absque eò, quòd præcisè cadant super parte eorum seu quantitate superflua; adeoque ab ipsis aduersariis diluenda & applicanda. dein, dum fructus ii dicuntur esse pauperem, id non accipiendum proprie, sive quò ad dominium & proprietatem, sed quò ad debitum & obli-

obligationem erogandi illos in pauperes, quatenus necessariam & decentem sustentationem excedunt, ut Pirh. *ait. n. 5.* & AA. passim apud Fagn. *in c. ult. h. t. n. 4. & 5.* dum vocantur patrimonium Christi, & Clerici consumentes eos in luxum aliósque usus profanos, dicuntur committere furtum, rapinam, sacrilegium, & Clerici fures, quin & homicidæ pauperum, id intelligendum de tempore præcedente divisionem bonorum ecclesiasticorum (quæ facta dicitur circa annum 470. à Simplicio & Gelasio summis Pontificibus, & quorum Clerici erant meri administratores & veluti œconomi) antequam eetra eorum portio ab universitate separata, & præcisè Clericis alendis deputata, aut etiam antequam ex iis erecta beneficia in titulum, & ea particularibus Clericis attributa; ita ut si tunc accipiendo aliquid & expendendo in profanos usus, committeretur sacrilegium, spoliarentur pauperes &c. vel si etiam locuti SS. PP. de tempore secuto illam divisionem & erectionem beneficiorum, id accipiendum juxta jam dicta de obligatione illa expendendi superflua in usus pauperum piásque causas, consistente cum dominio, non secus, ac illud consistit cum similibus aliis vinculationibus; cum adempta impuberibus facultate testandi, dicente Apostolo *ad Galat. 4.* quanto tempore hæres parvulus est, nihil differt à servo, cum sit dominus omnium. Contra quam obligationem agentes Clericos dictis nominibus compellentes SS. PP. utantur quidam iusta, sed oratoria exaggeratione, quales etiam uti consueverunt in avaros laicos, non succurrentes pauperibus in extrema vel gravi eorum necessitate, uti de tali necessitate D. Thom. *l. c. a. 7. ad 2. & 3.* intelligit sententiam S. Hieronymi relati *in can. quoniam. 16. q. 1.* contra Clericos detonantis. Porrò quòd hic dictum de beneficiariis, idem dicendum de pensionariis, seu pensionem aliquam ex aliquo beneficio percipientibus, ut & ipsi. quod superest ex pensione ultra decentem sustentationem, teneantur expendere in pauperes vel piás causas, eò quòd pensio æquiparetur beneficio, tradit Pirh. *h. t. n. 15. in fine.* citatis pro hoc Nav. *de rediv. q. 1. mon. 3. 2. n. 2. & 3.* Barbol. *jur. eccles. l. 3. c. 17. n. 33.* quamvis apud hunc plures teneant contrarium, quòd admitti posse de pensione, quæ non datur in titulum beneficii, ait Pirh. *Castrop. verò tr. 6. d. 2. p. 7. n. 2.* ait, id dicendum de pensione ex fructibus beneficii ecclesiastica (cùm duplex ex eo constitui possit pensio, ecclesiastica & secularis, ut Garc. *de benef. p. 1. c. 1. à n. 8.*) non de seculari.

Quæst. 584. *Obligatio erogandi in piás causas dicta superflua unde seu quo jure oriatur.*

R Esp. primò in genere: supposita itaque dicta obligatione ex communi & certa sententia Theologorum & Canonistarum, quos magno numero citatos vide apud de Lugo. *Tom. 1. de 7. & 7. d. 4. s. 2. n. 1.* & apud Sanch. *L. 2. consil. mor. c. 2. du. 38. n. 1.* ex quo jure ea oriatur, valde controversatur inter AA. Primò quidem non oriri eam immediatè ex jure naturali aut divino, tradunt Sotus. *L. 10. de just. q. 4. a. 3.* Sarmient. *p. 2. c. 1. & 2.* Less. *l. 2. de just. c. 4. n. 47.* Castrop. *l. c. p. 6. n. 5.* Haunold. *de 7. & 7. Tom. 1. d. 4. n. 82.* quos citat & sequitur Wiestn. *h. t. n. 37.* probant autem hanc sententiam ferè à posteriore tantùm; nimirum, quòd si obligatio hæc esset juris naturalis aut divini, nulla potestate humana saltem per legem vel constitutionem concedi posset facultas disponendi

de istiusmodi bonis etiam superfluis ad quascunque causas tam inter vivos quàm mortis causâ, testandi etiam aut Clericis ab intestato succedendi. Ea autem facultas de facto tribus sæculis diversis habitantibus in urbe ejusque districtu ad decem millaria Clericis concessa per Constitutiones Apostolicas, nimirum à Sixto IV. quæ incipit: *est universalis*: edita Calend. Jan. 1474. à Julio III. quæ incipit: *cupientes*: edita Idibus Maji 1550. cujus tenorem vide apud Wiestn. *l. c.* quæque à Paulo V. constitutione incipiente: *in eminente*: edita 18. April. 1606. confirmata. Item probatur ex eo, quòd si hæc obligatio esset juris naturalis aut divini nulla consuetudine etiam immemoriali induci posset, ut licitè disponatur à Clericis de istis bonis donatione inter vivos, vel mortis gratiâ, aut etiam ultima voluntate; cujus tamen contrarium clarè satis colligitur & *con. constitutionibus*. Unde hi AA. necesse habent dicere, esse hanc obligationem solum ex præcepto ecclesiastico, de quo satis constat ex Trid. *sess. 25. c. 1. de reform.* & dispositionem illorum non esse prohibitam, quia mala, sed esse malam, quia prohibita, & consequenter etiam non esse onus restituendi, si bona illa impensa in usus profanos, pauperibus vel piis causis. Alii, putà, Molin. *d. 174. n. 31.* de Lugo *l. c. n. 16.* Sanch. *l. c. du. 40. n. 2.* Nav. *de rediv. q. 1. n. 48.* Valq. *opusc. de elemos. c. 4. n. 12.* ubi ait: nullum legi, qui assereret, jure tantùm humano ad id teneri, cui per consuetudinem derogari possit, sed omnes asserunt, ad hoc Clericos teneri jure divino ac naturali. Et ita sentire necesse habent omnes, qui volunt eam obligationem esse alterius virtutis, nimirum vel justitiæ vel caritatis, misericordiæ vel religionis; cum eo ipso, quòd agatur contra aliquam harum virtutum non erogando superflua in pauperes &c. agatur contra jus divinum, ut bene Reiffenst. *h. t. n. 53.* inde probans hanc obligationem esse juris divini, intellige, non positivè, sed naturalis. Ac proinde præ hac sententia rectè citatur Laym. *l. 4. tr. 2. c. 3. n. 3.* & alii, etsi aliud nihil dicant, quàm obligationem hanc esse justitiæ. Atque ex hac sententia manifestè deducitur, nulla unquam consuetudine hanc obligationem tolli posse; sed consuetudinem, quantumcunque in loco aliquo vigeat superflua impendendi in causas profanas, esse non solum illicitam, sed & meram corruptelam. Item summum Pontificem non tantùm teneri hac lege erogandi superflua ex redditibus ecclesiasticis in pauperes, ut Nav. Archid. Adrian. Sanch. *consil. mor. l. 2. c. 2. dub. 40. n. 3.* sed nec cum aliis posse in hoc, utpote juris naturalis & divini, dispensare. Laym. *l. c.* quòd quomodo cum Corduba negat consequenter, dicendo ex causâ illum in eo dispensare posse, non video. Videtur ex his quoque sequi, quòd Clerici habentes patrimonium possint illud reservare, & in usus alios, quos voluerint, expendere, & redditus beneficiorum suorum in dictos usus & sustentationem sui erogare; aut etiam, si ex bonis patrimonialibus vixerint, compensatione uti, & tantundem ex redditibus beneficiorum accipere & detrahere; cum hæc sit quædam compensatio, ut docent Less. *cit. c. 4. n. 33.* Fagn. *in c. ult. h. t. n. 6. & seq.* Barbol. *jur. eccles. l. c. 17. n. 27.* Pirh. *h. t. n. 15.* & alicommunitè. Non possunt tamen contra necessitatem & decentem sustentationem expensâ ex dictis redditibus beneficiorum compensare in fraudem pauperum & casularum piarum.

2. Resp. secundo in specie: & primò quidem esse hanc obligationem religionis, sive Clericos impen-